

МСПМД (IMAS) 02.10

Перше видання
01 серпня 2007 р.
Поправка 3, червень 2013 р.

Керівництво по створенню програми з питань протимінної діяльності

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (UNMAS, ЮНМАС)
1 United Nations Plaza, 6th Floor
New York, NY 10017
USA

Email: mineaction@un.org
Телефон: +1 (212) 963 0691
Факс: +1 (212) 963 2498
Веб-сайт: www.mineactionstandards.org

Застереження

Цей документ є чинним з дати, позначеної на титульному аркуші. Оскільки Міжнародні стандарти з питань протимінної діяльності (МСПМД (IMAS)) підлягають регулярній перевірці та регулярному перегляду, користувачам слід звернутися з веб-сайтом проекту МСПМД (IMAS) за адресою: <http://www.mineactionstandards.org/>, для підтвердження статусу таких стандартів, або перевіряти їх на веб-сайті ЮНМАС за адресою: www.mineaction.org

Повідомлення про авторські права

Цей документ Організації Об'єднаних Націй є одним з Міжнародних стандартів з питань протимінної діяльності (МСПМД (IMAS)), і авторські права на нього застережено Організацією Об'єднаних Націй. Ані цей документ, ані витяги з нього не можуть відтворюватися, зберігатися або передаватися в жодній формі, або за допомогою будь-яких засобів, або з будь-якою іншою метою без попередньої письмової згоди Служби ЮНМАС, що діє від імені Організації Об'єднаних Націй.

Цей документ не призначено для продажу.

Директор
Служба ООН з питань протимінної діяльності (UNMAS, ЮНМАС)
1 United Nations Plaza, 6th Floor
New York, NY 10017
USA

Email: mineaction@un.org
Телефон: +1 (212) 963 0691
Факс: +1 (212) 963 2498

Зміст

Зміст.....	iii
Передмова	v
Вступ	vi
Керівництво зі створення програми протимінної діяльності	1
1. Область застосування.....	1
2. Посилання	1
3. Терміни, визначення та скорочення.....	1
4. Визначення потреби у програмі протимінної діяльності.....	2
4.1. Національний уряд.....	2
4.2. Програма, започаткована на національному рівні.....	2
4.3. Програма за підтримки ООН	2
5. Аспекти створення програми протимінної діяльності.....	2
5.1. Загальна оцінка протимінної діяльності	2
5.2. Місцеві умови.....	3
5.3. Організації-виконавці	3
5.4. Фінансування.....	4
5.4.1. Загальні положення	4
5.4.2. Програми, створені на національному рівні	4
5.4.3. Програми за підтримки ООН.....	4
5.4.4. Програми, очолювані ООН.....	4
5.4.5. Організації-виконавці.....	4
5.4.6. Допомога у натуральній формі.....	4
5.5. Потреби у персоналі	5
5.5.1. Навчання.....	5
6. Регулювання, управління та координація протимінної діяльності	5
6.1 Управління і координація	5
6.2 Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД).....	5
6.3. Національний центр з розмінування (ЦЗР)	6
7. Організація ЦЗР.....	6
8. Потреби у матеріально-технічній базі.....	6
9. Організації, що надають підтримку	7
10. Застосування Міжнародних стандартів протимінної діяльності (МСПМД)	7
11. Сфери відповідальності	7
11.1 Національні органи з питань протимінної діяльності (НОПМД)	7
11.2 Центр з розмінування (ЦЗР).....	8
11.3 Організація Об'єднаних Націй	8
Додаток А (Нормативний) Посилання	10
Додаток В (Інформативний) Загальна організаційна структура типового ЦЗР.....	11
Додаток С.....	12
(Інформативний) Орієнтовні потреби у персоналі для створення ЦЗР.....	12
Додаток D.....	14
(Інформативний) Функціональні компоненти ЦЗР	14
D.1. Директор ЦЗР	14
D.1.1. Початок створення ЦЗР.....	14
D.1.2. Сформований ЦЗР	14
D.1.3. За наявності сформованого НОПМД	15
D.2. Відділ стратегічного управління.....	15
D.3. Юридичний відділ.....	16
D.4. Операційний відділ	16
D.4.1. Підрозділ ЗЯ/КЯ.....	18
D.4.2. Підрозділ управління інформацією та ГІС.....	18
D.4.3. Допомога постраждалим	18
D.4.4. Зв'язок з громадою	19
D.4.5. Інформування про мінну небезпеку (ІМН).....	19
D.4.6. Планування і поточні операції.....	19
D.4.7. Підрозділи собак мінно-розшукової служби (СМРС), механічних операцій і знищення запасів 20	
D.4.8. Центр зв'язку.....	20

D.5.	Допоміжні служби.....	20
D.5.1.	Підрозділ логістики	20
D.5.2.	Управління персоналом/адміністративними питаннями.....	20
D.5.3.	Фінансовий підрозділ	21
D.5.4.	Інші допоміжні функції	21
	Реєстр поправок.....	22

Передмова

Міжнародні стандарти для програм у сфері гуманітарного розмінування були вперше запропоновані робочими групами на міжнародній технічній конференції, яка проходила у Данії, у липні 1996 року. Були встановлені критерії для всіх аспектів процесу розмінування, рекомендовані стандарти й узгоджене нове універсальне визначення поняття «розмінування». Наприкінці 1996 року принципи, запропоновані у Данії, були розвинені робочою групою під керівництвом ООН і з'явилися «*Міжнародні стандарти для проведення операцій з гуманітарного розмінування*». Перше видання було опубліковане Службою Організації Об'єднаних Націй з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) у березні 1997 року.

З того часу сфера застосування цих початкових стандартів була розширена з метою включення інших елементів протимінної діяльності та відображення змін, внесених до операційних процедур, практики і норм. Ці стандарти були перероблені і перейменовані на Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД (IMAS)).

Організація Об'єднаних Націй несе загальну відповідальність за створення умов і сприяння ефективному управлінню програмами протимінної діяльності, з розробкою і підтримкою стандартів включно. Тому Служба ЮНМАС є підрозділом у структурі Організації Об'єднаних Націй, що несе відповідальність за розробку і підтримку стандартів МСПМД (IMAS). Підготовка стандартів МСПМД (IMAS) здійснюється за підтримки Женевського міжнародного центру гуманітарного розмінування.

Робота з підготовки, огляду і перегляду стандартів МСПМД (IMAS) здійснюється технічними комітетами за підтримки міжнародних, урядових і неурядових організацій. Найновішу версію кожного стандарту, разом з інформацією про роботу технічних комітетів, можна знайти за посиланням <http://www.mineactionstandards.org/>. Окремі стандарти МСПМД (IMAS) переглядаються не рідше ніж раз на три роки для відображення змін, які мають місце у нормах і практиці протимінної діяльності, а також для введення цих змін до міжнародних правил і вимог.

Вступ

Програми протимінної діяльності можуть бути очолюваними ООН, коли вони створюються в умовах надзвичайних ситуацій гуманітарного характеру або в ході миротворчих операцій, можуть являти собою програми за підтримки ООН, коли вони створюються під час перехідного періоду після конфлікту, або можуть бути програмами, створеними і контрольованими на національному рівні, впровадженими через виявлення потреби у протимінній діяльності. Незалежно від того, як створена програма протимінної діяльності, існують певні основні засади, що є спільними для створення усіх програм протимінної діяльності.

Метою цього стандарту є забезпечення розуміння цих основних засад при створенні програм протимінної діяльності, щоб допомогти урядам та іншим організаціям, що займаються створенням програм протимінної діяльності.

Керівництво зі створення програми протимінної діяльності

1. Область застосування

Цей стандарт представляє рекомендації та описує фактори, на які слід звернути увагу, при створенні програми протимінної діяльності.

2. Посилання

Перелік нормативних посилань наведений у Додатку А. Нормативні посилання являють собою важливі документи, на які зроблено посилання у цьому стандарті і які становлять частину положень цього стандарту.

3. Терміни, визначення та скорочення

Повний глосарій усіх термінів, визначень та скорочень, що використовуються у серії стандартів МСПМД (IMAS), наведений в IMAS 04.10.

У серії стандартів МСПМД (IMAS), слова 'shall' («має», «зобов'язаний»), 'should' («належить», «потрібно», «слід») і 'may' («може») використовуються для позначення бажаного ступеню забезпечення відповідності. Це вживання відповідає термінології, що використовується у стандартах і керівних принципах ISO:

- a) слово 'shall' («має», «зобов'язаний») використовується для зазначення вимог, методів або специфікацій, які повинні застосовуватися для того, щоб відповідати стандартові;
- b) слово 'should' («належить», «потрібно», «слід») використовується для зазначення бажаних вимог, методів або специфікацій; та
- c) слово 'may' («може») використовується для зазначення можливого методу або способу дії.

Термін «програма протимінної діяльності» стосується групи проектів з протимінної діяльності, якими управляє центральна установа, наприклад Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД) або національний Центр з розмінування (ЦЗР).

Термін «донор» означає будь-який орган, що виступає у якості джерела фінансування, у тому числі уряди країн, зачеплених мінними проблемами.

Термін «Національний орган з питань протимінної діяльності» (НОПМД) означає урядову агенцію, часто міжвідомчий комітет, в країні, враженій мінами, на яку покладено відповідальність за регулювання, управління і координування питань протимінної діяльності.

Примітка: За відсутності НОПМД може виявитися необхідним та доречним для ООН, або іншого визнаного міжнародного органу, взяти на себе кілька обов'язків або всі обов'язки, та виконання деяких або всіх функцій ЦЗР або, значно рідше, функції НОПМД.

Термін «Центр з розмінування» (ЦЗР) або «Координаційний центр з проведення протимінних операцій» (КЦПО) означає організацію, яка від імені Національного органу з питань протимінної діяльності, там, де вона існує, як правило, відповідає за проведення планування, координування, нагляду, а в деяких випадках і здійснення проектів протимінної діяльності. Для національних програм протимінної діяльності, ЦЗР / КЦПО зазвичай діє як оперативний офіс НОПМД.

4. Визначення потреби у програмі протимінної діяльності

4.1. Національний уряд

Проблеми, пов'язані з мінами, у будь-якій країні відносяться до сфери відповідальності національного уряду (якщо існує діючий уряд). Уряд, або призначена ним установа, має бути залучений до планування національної програми протимінної діяльності, і цю програму не слід розпочинати без рекомендації або згоди національного уряду.

Тим не менш, у випадку виникнення надзвичайної ситуації гуманітарного характеру або проведення миротворчих операцій, програма протимінної діяльності може бути створена як частина мандату ООН без згоди уряду, хоча у випадку наявності законного уряду слід докласти зусиль для отримання його згоди.

Щойно з'явиться діючий уряд, ООН слід отримати офіційний мандат у такого уряду на продовження управління програмою протимінної діяльності та забезпечити, щоб відповідальність за програму протимінної діяльності було передано цьому уряду якомога швидше.

Тим не менш, окремі проекти протимінної діяльності все ж можуть створюватися і виконуватися без створення національної програми протимінної діяльності.

4.2. Програма, започаткована на національному рівні

Уряд може прийняти рішення про започаткування власної програми протимінної діяльності без допомоги ООН або будь-якої іншої міжнародної організації. Таке рішення може бути обумовлене виявленою потребою у протимінній діяльності або потребою у дотриманні вимог міжнародних договорів або конвенцій. Такі договори або конвенції включають Конвенцію про заборону протипіхотних мін (КЗППМ або Оттавська конвенція), 1997 р., Переглянутий Протокол II про заборону або обмеження використання мін, мін-пасток та інших пристроїв і Протокол V про вибухонебезпечні залишки війни до Конвенції ООН про заборону або обмеження застосування деяких різновидів звичайної зброї і Конвенцію про касетні боєприпаси.

4.3. Програма за підтримки ООН

Будь-якому рішення щодо потреби у програмі протимінної діяльності, очолюваній ООН, або за підтримки ООН, має передувати офіційна оцінка ситуації у країні, що може передбачати направлення до такої країни місії з оцінки для безпосереднього визначення масштабу і впливу ситуації мінної небезпеки. Див. МСПМД (IMAS) 07.11 Вивільнення земель, МСПМД (IMAS) 08.10 Нетехнічне обстеження та МСПМД (IMAS) 05.10 щодо управління інформацією.

Оцінка країни повинна визначити, чи потрібна національна програма протимінної діяльності, і чи така програма є можливою. Повне визнання слід надати будь-якій поточній протимінній діяльності, у тому числі такій, що здійснюється силами громад.

Рішення щодо розробки національної програми протимінної діяльності за підтримки ООН приймається в результаті отримання достатньої інформації на підтвердження такої потреби.

5. Аспекти створення програми протимінної діяльності

5.1. Загальна оцінка протимінної діяльності

Рішення про створення програми протимінної діяльності обумовлюється виявленими потребами у протимінній діяльності, що визначаються за наявною інформацією національним урядом або ООН. На цьому етапі повний обсяг і масштаб потреб у протимінній діяльності може бути невідомий і планування програми має проводитися найкращим чином на базі наявної інформації.

Таке планування має забезпечувати, щоб процес збору та аналізу інформації був впроваджений у найкоротший можливий термін, щоб можна було провести комплексну оцінку проблеми мінної небезпеки та її впливу на чоловіків, жінок і дітей у громадах, зачеплених мінними проблемами, та гуманітарну діяльність і діяльність з розвитку. Така оцінка може включати такі заходи як: термінове обстеження, обстеження впливу мін (ОВМ) та оцінка потреби в інформуванні про мінну небезпеку (ІМН). Місцеві умови, розглянуті у пункті 5.2 нижче, значною мірою впливають на обсяг і масштаб такої оцінки.

Інформація, зібрана в результаті такої оцінки, у подальшому допомагає встановити потреби у втручанні з боку протимінної діяльності, вимоги до регулювання, управління і координації, а також визначити, які ресурси потрібні для виконання такої роботи. Ця інформація також допомагає при створенні національної політики і стратегії протимінної діяльності, пов'язаних із національними гуманітарними пріоритетами та пріоритетами у сфері розвитку.

Реальний масштаб мінної проблеми може бути складно оцінити, і збір, обробку, аналіз, зберігання та використання інформації необхідно здійснювати впродовж усього життєвого циклу програми.

5.2. Місцеві умови

Певні місцеві умови впливають на здатність проводити гуманітарну діяльність, діяльність у галузі розвитку та протимінну діяльність. Під час створення програми протимінної діяльності, зазвичай спостерігаються наступні умови:

- a) інфраструктура перебуває у поганому стані, що ускладнює доступ до частин країни та надання основних послуг або товарів, таких як комунікації, медична допомога, електроенергія, продовольство і вода;
- b) ситуація з безпекою може бути нестабільною і може бути локалізованою або масштабною;
- c) може спостерігатися велика кількість переміщених осіб. Краще зрозуміти вплив мін та ВЗВ можна, щойно почнеться переселення;
- d) організації, що займаються протимінною діяльністю, інші гуманітарні організації та організації з розвитку ще не повністю сформовані;
- e) може бути відсутній діючий центральний орган управління; і
- f) немає діючого національного органу.

Якщо такі умови впливають на створення програми протимінної діяльності, слід підготувати початкові плани для створення програми з виділенням ресурсів для вирішення найбільш пріоритетних завдань протимінної діяльності на даний момент у регіонах, де ситуація з безпекою та інфраструктура це дозволяють. У першу чергу, увагу слід зосередити на допомозі постраждалим від мін та ІМН, а також проведенні обмеженого розмінування на підтримку агентств з надання допомоги та роботи з гуманітарної допомоги.

Після цього слід підготувати подальші плани, щоб, щойно місцеві умови покращаться, програма могла швидко поширити протимінну діяльність на нові регіони, що стають доступними.

5.3. Організації-виконавці

Протимінну діяльність можуть здійснювати:

- g) комерційні організації;
- h) національні або міжнародні неурядові організації (НУО);
- i) урядові організації, наприклад, військові;
- j) установи ООН, наприклад, Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ)
[що займається інформуванням про мінну небезпеку/небезпеку від ВЗВ (ІМН)];

- k) безпосередні працівники національного органу, будь то ООН, НОПМД чи національний ЦЗР; або
- l) розмінування на рівні громад зусиллями навчених чоловіків і жінок у громадах, зачеплених мінними проблемами.

Досить ймовірним є поєднання зусиль декількох типів організацій-виконавців.

Під час планування важливо мати певне уявлення про те, як мають виконуватися заходи з протимінної діяльності, щоб визначити потреби в організаційних засобах і матеріально-технічній базі для регулювання, управління та координації протимінної діяльності. Такі знання також полегшують визначення законодавчих та регуляторних вимог. Наприклад, якщо передбачається виконання протимінної діяльності підрядниками на договірних умовах, в рамках програми мають бути передбачені функціональні можливості для управління договорами. Для отримання більш детальної інформації див. МСПМД (IMAS) 07.20 «Керівництво з розробки та управління контрактами, пов'язаними з протимінною діяльністю». У тому випадку, якщо протимінну діяльність здійснюватимуть урядові організації (наприклад, військові), вона може здійснюватися існуючими організаціями і регулюватися існуючими нормами.

Часто гуманітарні організації, організації, що здійснюють діяльність у сфері розвитку, і організації з питань протимінної діяльності можуть бути створені і працювати у країні ще до створення програми протимінної діяльності. У таких випадках слід розглянути можливості інтеграції наявних організацій з питань протимінної діяльності до програми та задоволення першочергових потреб гуманітарних організацій та організацій, що здійснюють діяльність у сфері розвитку.

5.4. Фінансування

5.4.1. Загальні положення

Жодна протимінна діяльність не може здійснюватися без необхідного фінансового забезпечення, що має покривати витрати організацій-виконавців та органів управління і координації.

5.4.2. Програми, створені на національному рівні

Для програм, створених на національному рівні, національний уряд має забезпечувати необхідне фінансування або з національних джерел, або за рахунок зовнішніх донорів та позик. Цільовий фонд добровільних внесків ООН може надати підтримку з початковим фінансуванням національних програм, а також є варіант створення національною програмою власного цільового фонду для забезпечення протимінної діяльності. Чимало урядів готові надавати підтримку щодо фінансування протимінної діяльності на двосторонній основі.

5.4.3. Програми за підтримки ООН

Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) часто має можливість надавати початкове фінансування своїх власних витрат і певне обмежене фінансування протимінної діяльності; тим не менш, роль ПРООН у більшості випадків полягає у тому, щоб допомагати національним програмам мобілізувати їх власні ресурси, а не надавати фінансування. ПРООН також може надавати допомогу в управлінні національними цільовими фондами.

5.4.4. Програми, очолювані ООН

Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС), як контролер цільового фонду добровільних внесків, відповідає за організацію власного фінансування та фінансування своїх програм, очолюваних ООН. Тим не менш, для повного покриття витрат програми може знадобитися додаткове донорське фінансування.

5.4.5. Організації-виконавці

Чимало організацій-виконавців, наприклад, національні та міжнародні НУО, організують власне фінансування, хоча деякі з них покладаються на фінансування з національного бюджету або з боку ООН.

5.4.6. Допомога у натуральній формі

У деяких випадках замість безпосереднього фінансування донори можуть надавати допомогу у натуральній формі. Допомога у натуральній формі може включати надання спеціалізованого персоналу, обладнання, матеріалів та матеріально-технічної бази для підтримки програми протимінної діяльності.

5.5. Потреби у персоналі

Важливу роль у створенні програми протимінної діяльності відіграє наявність кваліфікованих кадрів, як чоловіків, так і жінок, на операційному рівні для виконання заходів протимінної діяльності та на рівні НОПМД/ЦЗР для управління протимінною діяльністю та її забезпечення. Фактор потреби у персоналі слід враховувати при плануванні створення програми протимінної діяльності. Особливих зусиль треба докласти для забезпечення гендерного балансу та різноманітності спеціалізацій серед персоналу. У додатку В наведений загальний огляд орієнтовних потреб у персоналі для створення ЦЗР.

5.5.1. Навчання

Будь-який персонал потребує навчання, чи то мова йде про формальне навчання, чи про навчання на робочому місці, повторний інструктаж чи подальше навчання роботі з новим обладнанням, системами і процедурами. У рамках планування програми слід враховувати потреби у навчанні організаційного персоналу та персоналу, задіяного у протимінній діяльності, а також спеціалізованих груп (наприклад, груп з собаками мінно-розшукової служби (СМРС)). Особливих зусиль треба докласти для забезпечення гендерного балансу та різноманітності спеціалізацій серед персоналу. У стандарті МСПМД (IMAS) 06.10 наведені докладніші рекомендації щодо управління навчальними процесами.

6. Регулювання, управління та координація протимінної діяльності

6.1 Управління і координація

Загалом, регулювання, управління та координація програми протимінної діяльності здійснюються на двох рівнях. Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД) несе відповідальність за прийняття широкого спектру стратегічних рішень щодо протимінної діяльності, а Центр з розмінування (ЦЗР) несе відповідальність за поточне управління і, в деяких випадках, за реалізацію проектів протимінної діяльності. Ці два рівня управління можуть бути поєднані в одній організації, однак зазвичай вони покладаються на дві окремі установи.

В оптимальному варіанті, НОПМД і ЦЗР слід створювати на основі національного законодавства, що також регулює заходи протимінної діяльності. Таке законодавство повинне встановлювати, яке урядове відомство або департамент, чи який представник виконавчої влади має контролювати діяльність НОПМД або відповідати за неї, та визначати, які відомства і/або посадові особи мають входити до складу НОПМД. Зазвичай до таких органів входять посадові особи з урядових відомств або департаментів, що відповідають за певний аспект протимінної діяльності (наприклад, міністерства оборони, освіти, закордонних справ, охорони здоров'я, внутрішніх справ, соціальних послуг), а також ті, на програми роботи яких може суттєво негативно вплинути забруднення наземними мінами та ВЗВ (наприклад, міністерства сільського господарства, транспорту, енергетики). Законодавство також має визначати, яке відомство або департамент має головувати на засіданнях НОПМД, а яке має діяти у якості секретаріату НОПМД, якщо цю функцію не виконує ЦЗР. До складу ефективного НОПМД також можуть входити представник міжнародних організацій та інших установ і організацій з питань протимінної діяльності.

Може знадобитися створення таких організацій, однак у деяких випадках, особливо коли мова йде про програму, започатковану на національному рівні, відповідальність за протимінну діяльність може бути покладена на вже наявні організації. Наприклад, якщо протимінна діяльність здійснювалася військовими відомствами, то у сфері протимінної діяльності вони можуть працювати під керівництвом цивільного органу, підзвітного НОПМД.

6.2 Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД)

Як зазначалося вище, НОПМД є головною установою, що несе відповідальність за розробку політики, управління, контроль і координацію протимінної діяльності у країні, що зазнала впливу. Тим не менш, поточне управління і координація у більшості випадків забезпечуються ЦЗР, який являє собою компонент НОПМД операційного рівня. Конкретні обов'язки НОПМД наведені у п. 11.1 нижче.

Не для всіх програм протимінної діяльності необхідно створювати окремий національний орган. У випадку програм, створених на національному рівні, функція регулювання, управління і координації протимінної діяльності може бути покладена на орган, що вже існує.

Коли створюється програма протимінної діяльності, очолювана ООН, може не бути умов для створення НОПМД, однак щойно такі умови з'являться, ООН слід порекомендувати та допомогти національному уряду створити НОМПД.

6.3. Національний центр з розмінування (ЦЗР)

ЦЗР це операційний орган, що реалізує принципи НОМПД та забезпечує поточне управління заходами протимінної діяльності. ЦЗР може бути створений безпосередньо НОПМД або може бути створений за підтримки і допомоги іншої організації, наприклад ООН.

У певних ситуаціях, особливо у період екстреного запуску програми протимінної діяльності, ЦЗР створюється ООН або іншим міжнародним органом та спочатку бере на себе оперативні управлінські функції НОМПД. Щойно ситуація стабілізується і з'явиться визнаний урядовий орган, слід приділити особливу увагу створенню як НОМПД, так і ЦЗР під національним керівництвом.

У деяких випадках, особливо коли мова йде про програми протимінної діяльності, створені на національному рівні, окремий ЦЗР може бути не потрібен. Орган, на який покладено відповідальність за регулювання, управління та координацію протимінної діяльності, може вже мати відповідні організаційні структури та нормативні положення для виконання цих функцій.

ЦЗР може проводити певні операції самостійно, однак у більшості випадків він контролює втручання з боку урядових відомств, міжнародних організацій, НУО та комерційних операторів, що виступають в якості організацій-виконавців. В залежності від характеру проблем, викликаних мінами та ВЗВ, у тому числі боеприпасами, що не вибухнули, конкретні види спеціальної діяльності, потрібні у кожній окремій країні, можуть відрізнятися. У деяких випадках ЦЗР може мати власні оперативні групи розмінування. Втім, такий підхід може виявитися менш успішним, оскільки ЦЗР може почати приділяти більшу частину уваги роботі власних груп і не мати змоги ефективно виконувати свої функції з координації на національному рівні. Це також може призвести до конфлікту інтересів, оскільки ЦЗР, як регуляторний орган, виступатиме одночасно і «рефері» і «гравцем». Див. також п. 5.3 вище – організації-виконавці.

7. Організація ЦЗР

Протимінна діяльність передбачає спеціальну діяльність: ІМН, допомогу постраждалим, розмінування, знищення запасів та агітаційно-просвітницьку роботу проти використання протипіхотних мін. Функціональні компоненти ЦЗР, необхідні для управління деякими або усіма цими видами діяльності, є відносно стандартними, і загальна організаційна структура ЦЗР може бути визначена таким чином, щоб підходити для всіх ситуацій. Приклад такої загальної організаційної структури наведений у Додатках В і С. Із такою загальною організаційною структурою, якщо певні види протимінної діяльності не виконуються в рамках програми, функціональний компонент, необхідний для управління таким видом діяльності, усувається, однак основна організаційна структура залишається незмінною. Функціональні компоненти ЦЗР більш детально розглядаються у Додатку D.

8. Потреби у матеріально-технічній базі

Під час планування створення програми протимінної діяльності повинні розглядатися потреби у матеріально-технічній базі. Офісні приміщення знадобляться для НОПМД, національного ЦЗР та будь-яких регіональних управлінь з питань протимінної діяльності. Приміщення слід обирати з урахуванням можливості майбутнього розширення програми протимінної діяльності, гендерних аспектів та різноманітності культур та забезпечити наявність достатнього місця для всіх функціональних компонентів відповідних управлінь.

Також слід приділити особливу увагу потребам у матеріально-технічній базі для акредитації (зони тестування СМРС) та навчання (будівлі і тренувальні полігони), що також може включати навчання спеціалістів для підрозділів СМРС та механічних операцій.

Крім того необхідно врахувати потреби у зберіганні вибухових речовин (як вибухових речовин для підривних робіт, так і, за необхідності, залишених вибухонебезпечних предметів (ЗВП) і придатних до транспортування вибухонебезпечних предметів, що не вибухнули (ВНВ)) на національному та регіональному рівнях. Поточна ситуація з безпекою може бути фактором, що вплине на створення таких об'єктів.

Матеріально-технічна база може знадобитися для завдань зі знешкодження вибухонебезпечних предметів (ЗВП) (ділянки для знешкодження), а також для випробування та оцінки обладнання.

9. Організації, що надають підтримку

Існує ряд міжнародних організацій, що мають значний досвід із надання підтримки у гуманітарній сфері та сфері розвитку (у тому числі протимінної діяльності) зачепленими проблемами країнам. Кожна з таких організацій як ЮНМАС, ПРООН, ЮНІСЕФ, Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ), Європейська комісія (ЕК) та Організація Американських Держав (ОАД) внесли свій вклад у розвиток ряду національних програм протимінної діяльності і часто можуть надати допомогу або консультацію. Інші цивільні організації, такі як ЖМЦГР та НУО з питань протимінної діяльності, також мають необхідний досвід для надання рекомендацій.

10. Застосування Міжнародних стандартів протимінної діяльності (МСПМД)

Службі ООН з питань протимінної діяльності було доручено розробляти стандарти для надання орієнтирів у розробці, реалізації програм протимінної діяльності та управлінні ними. Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД (IMAS)) були створені для підвищення рівня безпеки та ефективності у протимінній діяльності шляхом надання рекомендацій, встановлення принципів та, у деяких випадках, визначення міжнародних вимог і специфікацій. МСПМД (IMAS) також допомагають НОПМД створювати національні стандарти на національні СОП/ПДОП, визначаючи систему орієнтирів, що можуть бути використані або адаптовані для використання у якості національного стандарту.

Діюча серія стандартів МСПМД (IMAS), з якою можна ознайомитися на веб-сайті www.mineactionstandards.org, забезпечує цінний довідковий матеріал для урядів або організацій, які прагнуть створити національну програму протимінної діяльності.

11. Сфери відповідальності

11.1 Національні органи з питань протимінної діяльності (НОПМД)

НОПМД відповідають за прийняття широкого спектру стратегічних рішень щодо протимінної діяльності у країні з наступних питань:

- a) розробка та контроль виконання законодавства з питань протимінної діяльності;
- b) створення та надання рекомендацій уряду щодо національної політики, стратегії, пріоритетів та планів проведення робіт для зменшення негативного впливу мін та ВЗВ (наприклад, національного плану протимінної діяльності);
- c) звітування щодо досягнутих успіхів у сфері протимінної діяльності перед урядом, суспільством, донорами, Організацією Об'єднаних націй та іншими відповідними зацікавленими особами;
- d) контроль роботи ЦЗР;
- e) надання уряду консультацій з питань протимінної діяльності, у тому числі щодо міжнародних договорів, що стосуються протимінної діяльності; щодо принципів, якими мають керуватися урядові відомства та організації у зв'язку з заходами, які їм слід вжити, якщо на їх програми робіт впливає забруднення наземними мінами або іншими ВЗВ, у тому числі боєприпасами, що не вибухнули; та щодо вимог і наслідків, пов'язаних із приєднанням національним урядом до міжнародних договорів;
- f) створення або рекомендування уряду принципів, якими мають керуватися міжнародні організації, що здійснюють діяльність у сфері розвитку (двосторонні донори, організації ООН, багатосторонні банки розвитку, НУО тощо), у зв'язку з заходами, які їм слід вжити, якщо на їх програми робіт впливає забруднення наземними мінами або іншими ВЗВ;
- g) забезпечення складання національних стандартів, норм, керівництв і процедур, у тому числі з гендерних питань та питань культурної різноманітності, для регулювання заходів протимінної діяльності; і
- h) мобілізація ресурсів з національних і міжнародних джерел.

11.2 Центр з розмінування (ЦЗР)

Як орган, що здійснює контроль за протимінною діяльністю на операційному рівні, ЦЗР відповідає за виконання наступних завдань:

- a) налагодження взаємодії з урядовими органами (якщо такі є), організаціями, що здійснюють діяльність у гуманітарній сфері та сфері розвитку, з метою визначення, які пріоритети існують у протимінній діяльності на даний момент та у середньостроковій перспективі, та підготовки планів виконання цих пріоритетних завдань;
- b) прийняття на себе управління заходами протимінної діяльності на національному і/або регіональному рівнях для забезпечення виконання пріоритетних завдань, що існують на даний момент та у середньостроковій перспективі;
- c) створення системи управління інформацією. Це може бути Система управління інформацією у сфері протимінної діяльності (IMSMA) або подібна система;
- d) створення і реалізація процесу збору і аналізу інформації для забезпечення можливості проведення комплексної оцінки мінної проблеми та її різноманітного впливу чоловіків, жінок і дітей;
- e) забезпечення гармонізації національних гуманітарних планів та планів розвитку із національним планом протимінної діяльності;
- f) розробка національних стандартів протимінної діяльності (НСПМД) та внутрішніх систем і процедур для ефективного управління заходами протимінної діяльності;
- g) реалізація національного плану протимінної діяльності;
- h) акредитація операторів протимінної діяльності та моніторинг заходів протимінної діяльності;
- i) виконання ролі секретаріату НОПМД.

11.3 Організація Об'єднаних Націй

Для забезпечення максимально ефективного і належного реагування на небезпеки, пов'язані із наземними мінами, заходи протимінної діяльності ООН сприяють створенню національних організацій та нарощуванню національного потенціалу, а їх головною передумовою є дотримання основних вимог МСПМД (IMAS).

Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) є підрозділом Департаменту операцій з підтримки миру та координаційним центром з протимінної діяльності в межах системи ООН. Його метою є забезпечення ефективного, превентивного та узгодженого реагування ООН на забруднення наземними мінами шляхом співпраці із департаментами, організаціями, фондами та програмами ООН.

Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) забезпечує комплексну підтримку національних програм протимінної діяльності із повного спектру заходів протимінної діяльності на прохання країн, зачеплених мінними проблемами. Через свої національні бюро та Групу протимінної діяльності свого Бюро з попередження криз і відновлення на базі штаб-квартири організації, ПРООН допомагає країнам, зачепленим мінними проблемами, створювати та вдосконалювати національні/місцеві програми протимінної діяльності, щоб охопити усі елементи протимінної діяльності.

Головним завданням мандату Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) є захист і підтримка прав хлопчиків і дівчат, які постраждали від збройного конфлікту. У співпраці зі своїми партнерами (уряд, інші установи і фонди ООН, міжнародні, регіональні та неурядові організації) ЮНІСЕФ головним чином підтримує розвиток і реалізацію проектів ІМН та супутні види гуманітарної діяльності.

Управління ООН з обслуговування проектів (УОП ООН), у співпраці із ЮНМАС, ПРООН та іншими партнерами у сфері протимінної діяльності, є основним постачальником послуг у сфері протимінної діяльності. УОП ООН може надавати послуги як програмам протимінної діяльності, що очолюються ООН, так і таким, що створені за підтримки ООН, а також може забезпечувати безперервність реалізації в ході будь-якого процесу переходу від однієї установи ООН до іншої або від ООН до національних урядів.

Управління з питань роззброєння ООН надає консультації і підтримку Генеральному секретарю у виконанні ним/нею його/її обов'язків та виконує доручені йому/їй мандати, у якості хранителя Конвенції про заборону протипіхотних мін та КЗЗ і протоколів до неї.

Місія Управління з координації гуманітарних питань (УКГП) полягає у мобілізації і координації ефективної та принципової гуманітарної діяльності у співпраці із національними та міжнародними організаціями. УКГП активно задіяна і представлена у різних координаційних механізмах, створених групою протимінної діяльності ООН, урядами, донорами та іншими партнерами на глобальному, регіональному та національному рівнях.

Головним завданням мандату Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) є захист і підтримка прав біженців та інших осіб, що підпадають під дію мандату Верховного комісара. У співпраці зі своїми партнерами УВКБ ООН офіційно визнає і підтримує програми з розмінування і проекти ІМН та супутні види гуманітарної діяльності, пов'язані із поверненням та реінтеграцією біженців, у ряді країн.

Всесвітня продовольча програма (ВПП) використовує продовольство для задоволення нагальних потреб та підтримки економічного та соціального розвитку. Участь ВПП у протимінній діяльності пов'язана з її мандатом на надання продовольчої допомоги і зосереджена на: підтримці протимінної діяльності у ситуаціях, коли можливості надання гуманітарної продовольчої допомоги обмежуються через наявність наземних мін або ВЗВ, коли продовольство не може бути доставлене цільовим одержувачам, що його потребують, та використанні продовольства для підтримки програм, створених на рівні громади, що безпосередньо пов'язані із програмами розмінування.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) відповідає за розробку відповідних стандартів і методик, а також підтримку нарощування потенціалу у сфері охорони здоров'я для надання допомоги постраждалим через міністерство охорони здоров'я. Вона забезпечує технічну підтримку у сфері охорони здоров'я різним партнерам ООН, що займаються протимінною діяльністю, і тісно співпрацює з ЮНІСЕФ та Міжнародним Комітетом Червоного Хреста (МКЧХ).

Додаток А (Нормативний) Посилання

Наступні нормативні документи містять положення, які шляхом посилання на них у цьому тексті, складають положення цієї частини стандарту. Що стосується датованих посилань, то подальші виправлення цих публікацій або їхні перегляди в даному контексті не застосовуються. Однак, сторонам угод, заснованих на цій частині стандарту, рекомендується розглянути можливість застосування найостанніших видань вказаних нижче нормативних документів. Що ж до недатованих посилань, то застосовується останнє видання нормативного документа, на який робиться посилання. Члени ISO та ІЕС ведуть реєстри чинних на цей час стандартів ISO або ЄС:

- a) МСПМД (IMAS) 03.10 Керівництво щодо закупівлі обладнання, пов'язаного з протимінною діяльністю;
- b) МСПМД (IMAS) 03.20 Процес закупівель;
- c) МСПМД (IMAS) 03.30 Керівництво з дослідження технологій, пов'язаних із протимінною діяльністю;
- d) МСПМД (IMAS) 03.40 Випробування та оцінка обладнання, пов'язаного з протимінною діяльністю;
- e) МСПМД (IMAS) 04.10 Глосарій термінів, визначень та скорочень з питань протимінної діяльності;
- f) 05.10 Управління інформацією
- g) МСПМД (IMAS) 06.10 Організація навчання;
- h) МСПМД (IMAS) 07.11 Вивільнення (розблокування) земель;
- i) МСПМД (IMAS) 07.20 Керівництво з розробки та управління контрактами, пов'язаними з протимінною діяльністю; і
- j) МСПМД (IMAS) 08.10 Нетехнічне обстеження.

Слід використовувати найостанніші редакції/видання цих посилань. ЖМЦГР має копії усіх посилань, використаних у цьому стандарті. Реєстр найостанніших редакцій/видань стандартів, керівництв і посилань МСПМД (IMAS) ведеться ЖМЦГР, і з ним можна ознайомитися на веб-сайті МСПМД (IMAS) (<http://www.mineactionstandards.org/>). НОМПД, роботодавцям та іншим зацікавленим органам та установам слід отримати копії до початку програм протимінної діяльності.

Додаткові корисні довідкові посилання:

- k) Довідник ООН з планування протимінної діяльності;
- l) Керівництво з протимінної діяльності та вибухонебезпечних залишків війни – ЖМЦГР, квітень 2007 р.;
- m) Керівництво з розробки законодавства у сфері протимінної діяльності, ЖМЦГР, березень 2006 р.;
- n) Керівництво з Міжнародних стандартів протимінної діяльності – ЖМЦГР, квітень 2006 р.;
- o) Міжвідомча політика ООН – Протимінна діяльність та ефективна координація, червень 2005 р.; і
- p) Керівні принципи ООН з гендерних питань для програм розмінування.

Додаток В (Інформативний) Загальна організаційна структура типового ЦЗР

Скорочення:

ЗЯ – Забезпечення якості
КЯ – Контроль якості
ДП – Допомога постраждалим
ЗГ - Зв'язок з громадою
ІМН - Інформування про мінну небезпеку
План - Планування

СМРС - Собаки мінно-розшукової служби
Мех – Механічних операцій
ЗЗ – Знищення запасів
Лог - Логістика
Перс/Адмін – Управління персоналом/адміністративними питаннями

Примітка:

До складу ЦЗР також може входити центр зв'язку, який повинен бути головною станцією управління для національної комунікаційної мережі протимінної діяльності. Він підпорядковується Операційному відділу у схемі організаційної структури.

Додаток С (Інформативний) Орієнтовні потреби у персоналі для створення ЦЗР

Посада * ¹	Відділ	Примітки
Директор ЦЗР	Управління	Директор має призначатися одним із перших і має брати участь у виборі решти персоналу для початкового створення ЦЗР.
Керівник відділу стратегічного управління	Стратегічне управління	Керівник відділу стратегічного управління відповідає за оцінку потреб (наприклад шляхом проведення Нетехнічного обстеження або Оцінку впливу наземних мін та консультації з урядом і установами, що займаються питаннями розвитку); підготовку стратегій і планів для реалізації стратегії; та оцінювання досягнутих результатів, через, наприклад, оцінку після очищення території. Керівник відділу стратегічного управління допомагає Директору ЦЗР з мобілізацією ресурсів і тісно співпрацює з Керівником операційного відділу з питань планування, а також урядовими відомствами, донорськими установами тощо, з метою визначення їхніх потреб у допомозі з протимінної діяльності.
Керівник операційного відділу	Операційний відділ	Керівник операційного відділу координує і контролює роботу операційних підрозділів при створенні інформаційної бази даних, планування і проведення будь-яких загальних обстежень, управління операціями протимінної діяльності та розробку стандартів і процедур. Керівник операційного відділу допомагає Директору ЦЗР у роботі з розробки програми і надає будь-яку профільну підтримку за функціями ЦЗР у разі відсутності спеціалізованого персоналу.
Спеціаліст з УЯ/КЯ	Операційний відділ	Спеціаліст з УЯ/КЯ спочатку займається розробкою процедур УЯ/КЯ для акредитації організацій з питань протимінної діяльності, проведення моніторингу та інспекцій завдань з розмінування та, за необхідності, перевірки завдань зі знищення запасів. Спеціаліст з УЯ/КЯ також займається розробкою стандартів і процедур, що знадобляться для здійснення УЯ/КЯ поточних завдань з розмінування.
Контролер УЯ/КЯ	Операційний відділ	Контролер УЯ/КЯ допомагає Спеціалісту з УЯ/КЯ з розробкою процедур УЯ/КЯ та виконує завдання з УЯ/КЯ. По мірі розвитку ЦЗР може виникнути потреба у додаткових Контролерах УЯ/КЯ.
Інспектор операційного відділу	Операційний відділ	Інспектор операційного відділу здійснює планування і виконує поточні операційні обов'язки (у тому числі загальне обстеження), допомагає з розробкою стандартів і процедур і допомагає Керівнику операційного відділу і Директору ЦЗР у роботі з розробки програми. По мірі розвитку ЦЗР, для виконання обов'язків з планування та виконання поточних операцій можуть бути створені окремі посади – Спеціаліста з питань планування та Спеціаліста з поточних операцій, а особа, що займає посаду Інспектора операційного відділу може посісти одну з цих посад.
Помічник з операційних питань	Операційний відділ	Помічник з операційних питань допомагає Керівнику операційного відділу і Інспектору операційного відділу з їх обов'язками. По мірі розвитку ЦЗР може виникнути потреба у додаткових Помічниках з операційних питань.

Спеціаліст з ЗГ/ІМН	Операційний відділ	Спеціаліст, що відповідає і за ЗГ, і за ІМН, відповідає за координацію функції ЗГ в ході операцій протимінної діяльності для забезпечення того, щоб на ранніх етапах програми протимінної діяльності враховувалися потреби громад, зачеплених мінними проблемами. Спеціаліст з ЗГ/ІМН також має надавати інформацію з ІМН у процесі планування і проводити дослідження, щоб забезпечити збір даних для оцінки потреби в ІМН. Взаємодія з організаціями, що вже займаються ЗГ та ІМН, також буде необхідною для контролю діяльності і забезпечення будь-якої координації, що може знадобитися. По мірі розвитку програми можуть бути створені окремі посади з ЗГ/ІМН.
Спеціаліст з управління інформацією	Операційний відділ	Спеціаліст з управління інформацією відповідає за створення бази даних, взаємодію із зовнішніми організаціями для отримання або надання інформації, яка може допомогти визначити пріоритетність заходів з протимінної діяльності, розробку або адаптацію звітів для використання у програмі (під контролем Керівника операційного відділу), внесення даних до бази даних, а з розвитком систем і процедур – за управління інформацією. Спеціаліст з управління інформацією також тісно співпрацює з Керівником операційного відділу та Інспектором операційного відділу з розробки робочих планів протимінної діяльності та планування завдань протимінної діяльності.
Оператор введення даних	Операційний відділ	Оператори введення даних відповідають за допомогу у перевірці та підтвердженні даних, введення даних до бази даних і підготовку звітів і карт для підтримки програми. В залежності від обсягу інформації може бути потреба у декількох Операторах введення даних.
Керівник допоміжних служб	Допоміжні служби	Керівник допоміжних служб відповідає за роботу допоміжних служб (логістика, управління персоналом і адміністративними питаннями) для забезпечення діяльності ЦЗР. Він/вона також контролює роботу фінансового підрозділу; однак загальне управління фінансами відноситься до кола обов'язків Директора ЦЗР. По мірі розвитку програми фінансовий підрозділ може бути відокремлений від допоміжних служб в окремий відділ, очолюваний Керівником відділу фінансів.
Помічник з питань роботи допоміжних служб	Допоміжні служби	Помічник з питань роботи допоміжних служб спочатку допомагає Керівнику допоміжних служб з його/її обов'язками. По мірі розвитку ЦЗР, може виникнути потреба у додаткових Помічниках з питань роботи допоміжних служб, а функції логістики і управління персоналом/адміністративними питаннями можуть бути відокремлені в окремі підрозділи.
Помічник з фінансових питань	Допоміжні служби	Помічник з фінансових питань відповідає за поточне управління фінансами, виділеними на програму, при чому за загальне управління фінансами відповідає Директор ЦЗР. З розвитком програми або значним ускладненням управління фінансами ця посада може бути підвищена до посади Керівника відділу фінансів із залученням додаткових помічників з фінансових питань. Загальне управління фінансами залишається обов'язком Директора ЦЗР.

Примітка: Назви посад у кожній окремій програмі можуть бути різними.

Додаток D **(Інформативний)** **Функціональні компоненти ЦЗР**

D.1. Директор ЦЗР

Директор ЦЗР відповідає за управління ЦЗР та програмою протимінної діяльності, але його обов'язки можуть бути різними, в залежності від етапу розвитку ЦЗР і наявності працюючого НОПМД.

D.1.1. Початок створення ЦЗР

На початку створення ЦЗР, коли наявність працюючого НОПМД є маловірогідною, Директор у першу чергу відповідає за забезпечення визначення пріоритетних завдань протимінної діяльності, виділення ресурсів під них та їх виконання. Це має включати забезпечення проведення широкого обстеження (нетехнічного обстеження, загального обстеження; оцінки впливу наземних мін; тощо) в усіх районах, де є підозра на забруднення, якщо це ще не було зроблено, з метою визначення поточних і майбутніх потреб у протимінній діяльності.

До кола обов'язків Директора ЦЗР відносяться: взаємодія з діючим урядом, установами, що займаються гуманітарною діяльністю та діяльністю з розвитку, з метою визначення поточних та середньострокових пріоритетів протимінної діяльності; контроль за управлінням будь-якими заходами протимінної діяльності, що здійснюються в межах програми для забезпечення їх відповідності пріоритетам та прийнятним стандартам; забезпечення створення системи управління інформацією у сфері протимінної діяльності; контроль за проведенням будь-яких заходів з оцінки або обстеження; визначення пріоритетів розвитку та розробка проекту національного плану протимінної діяльності; та контроль за створенням НСПМД та внутрішніх систем і процедур для управління протимінною діяльністю. Гендерні питання та питання культурної різноманітності мають враховуватися на всіх етапах протимінної діяльності.

Крім того, Директор ЦЗР відповідає за ведення бюджету ЦЗР та відіграє провідну роль у підборі персоналу, закупівлі обладнання та виборі приміщень для ЦЗР.

На стратегічному рівні Директор ЦЗР відповідає за взаємодію із будь-якими сформованими національними органами влади та за взаємодію з і звітування перед ООН, донорами та іншими зацікавленими особами.

D1.2. Сформований ЦЗР

Щойно ЦЗР сформовано, Директор ЦЗР починає більше займатися ефективністю програми протимінної діяльності та її впливом з точки зору покращення рівня безпеки та можливостей для розвитку.

До обов'язків Директора ЦЗР відносяться:

- a) мобілізація ресурсів, у тому числі ресурсів протимінної діяльності, та ведення бюджету;
- b) взаємодія з організаціями, що потребують підтримки з протимінної діяльності;
- c) управління реалізацією національного плану протимінної діяльності (може включати перегляд плану по мірі зміни ситуації або пріоритетів, або коли з'являється більше інформації);
- d) контроль розробки, реалізації робочих планів протимінної діяльності та управління ними;
- e) забезпечення дотримання технічних стандартів та стандартів з якості і безпеки у заходах протимінної діяльності, у тому числі з безпеки та гігієни праці;

- f) забезпечення відповідності ЦЗР та програми протимінної діяльності останнім міжнародним стандартам та передовим технологіям протимінної діяльності, а також активно домагатися покращення якості та ефективності роботи ЦЗР та програми протимінної діяльності (в межах бюджету);
- g) забезпечення проведення оцінювання програми протимінної діяльності або її компонентів згідно з управлінськими потребами та вимогами донорів та інших основних зацікавлених осіб; і
- h) керування навчальними заходами для підвищення потенціалу персоналу, що займається протимінною діяльністю. Директор ЦЗР також відповідає за контроль управління персоналом та обладнанням ЦЗР.

На стратегічному рівні Директор ЦЗР продовжує відповідати за взаємодію із національними органами влади та за взаємодію з та звітування перед ООН, донорами та іншими зацікавленими особами. Директор ЦЗР може бути безпосередньо залучений до нарощування потенціалу НОПМД, якщо такий сформований.

D.1.3. За наявності сформованого НОПМД

Якщо НОПМД був сформований і діє, деякі обов'язки Директора ЦЗР можуть змінитися, оскільки обов'язки національного рівня бере на себе НОПМД. Наприклад:

- a) рішення щодо перегляду національного плану протимінної діяльності приймає НОПМД. Директор ЦЗР все ж повинен надавати НОПМД консультації з технічних питань щодо формування політики і стратегії та відповідає за впровадження будь-яких змін;
- b) НОПМД може взяти на себе відповідальність за визначення бюджету програми та контроль за бюджетом, хоча це визначатиметься окремими механізмами фінансування; і
- c) НОПМД візьме на себе відповідальність за затвердження організацій з питань протимінної діяльності для роботи у програмі. Директор ЦЗР і надалі надаватиме консультації з цього приводу.

Додаткові обов'язки, які візьме на себе Директор ЦЗР включають:

- d) інформування НОПМД про заходи в межах програми;
- e) координація зборів НОПМД, коли це необхідно. Директор ЦЗР також має брати участь у чергових зборах НОПМД; і
- f) підготовка зовнішніх звітів від імені НОПМД для донорів, ООН та інших зацікавлених осіб.

Решта обов'язків Директора ЦЗР, визначених у п. E.1.2 вище залишаються незмінними.

D.2. Відділ стратегічного управління

В залежності від масштабів забруднення, у ЦЗР може бути окремий відділ, щоб допомагати Директору ЦЗР з наступних питань:

- a) визначення та забезпечення повної та точної оцінки поточних, нових та майбутніх потреб у послугах протимінної діяльності, наприклад, на базі широких обстежень (нетехнічних та технічних обстежень), даних систем моніторингу постраждалих та регулярних консультацій із урядовими та міжнародними установами щодо їх робочих програм та вимог до підтримки з протимінної діяльності;

- b) створення національної стратегії протимінної діяльності та багаторічного плану, що охоплює програму протимінної діяльності, а також те, як протимінна діяльність співвідноситься із ширшими пріоритетами розвитку, підтримуючи надання інших послуг загального користування та реалізацію інвестиційних проектів з розвитку (освіта, здоров'я, дороги, енергетика, розвиток сільських районів тощо).
- c) оцінка результатів, досягнутих програмою протимінної діяльності, у тому числі соціально-економічної користі, на базі, наприклад, досліджень використання земель після проведення очистки, досліджень співвідношення витрат і користі та періодичних консультацій з урядовими та міжнародними установами, робочі програми яких підтримуються протимінною діяльністю.

D.3. Юридичний відділ

В залежності від вимог програми протимінної діяльності, ЦЗР може мати юридичний відділ, або ж для надання юридичних послуг можуть залучатися сторонні організації. Якщо юридичний відділ створюється, то він відповідає за наступне:

- a) проведення тендерів та укладання договорів щодо протимінної діяльності;
- b) тлумачення міжнародних і національних норм і стандартів; і
- c) забезпечення належного формулювання документів, створених ЦЗР, зокрема НСПМД, для забезпечення необхідного рівня відповідності.

Також може бути необхідним надання юридичним відділом консультацій ЦЗР у випадках, коли сторонні організації висувають претензії до ЦЗР в результаті проведення заходів протимінної діяльності. До таких випадків можуть відноситися ситуації, коли персонал отримує травми або наноситься шкода майну або інфраструктурі нібито в результаті дій, бездіяльності або халатності організацій, що займаються протимінною діяльністю, або ЦЗР.

D.4. Операційний відділ

Операційний відділ відповідає за управління усіма операціями з протимінної діяльності, що здійснюються в рамках програми протимінної діяльності. Обов'язки операційного відділу можуть включати наступне:

- a) взаємодія з організаціями, яким потрібна підтримка з протимінної діяльності, на операційному рівні, зокрема з організаціями, що займаються гуманітарною діяльністю та діяльністю з розвитку;
- b) надання технічних консультацій Директору ЦЗР та інформування його/її щодо операцій;
- c) допомога у розробці національного плану протимінної діяльності та управлінні ним;
- d) допомога з вибором організацій з питань протимінної діяльності для роботи у програмі;
- e) контроль акредитації організацій з питань протимінної діяльності;
- f) контроль функцій ЦЗР з управління інформацією та ГІС;
- g) розробка НСПМД, внутрішніх систем та процедур для управління заходами протимінної діяльності та інших національних технічних публікацій та управління ними;
- h) планування завдань протимінної діяльності та управління ними. Сюди відносяться підготовка робочих планів протимінної діяльності, планування окремих завдань, розподіл завдань, моніторинг виконання робочого плану та окремих завдань, управління передачами між організаціями з питань протимінної діяльності, координація спеціалізованої підтримки, управління змінами, передача завдань (завдання з очищення районів), управління екстреним реагуванням на інциденти протимінної діяльності та управління оперативною звітністю;

- i) контроль моніторингу та перевірки заходів протимінної діяльності для забезпечення дотримання необхідних технічних стандартів, стандартів якості та з безпеки та гігієни праці;
- j) координація роботи операційних підрозділів по мірі необхідності;
- k) координація або управління випробуванням та оцінкою нового обладнання або процедур. Випробування та оцінка можуть проводитися організаціями з питань протимінної діяльності або самим ЦЗР;
- l) координація навчання для підвищення потенціалу персоналу, що займається протимінною діяльністю, за потреби. Сюди може відноситися вступне навчання для нового персоналу, регулярне повторне навчання або ознайомлювальне навчання, коли у програмі впроваджуються нові процедури або обладнання;
- m) контроль збору інформації та представлення планових звітів;
- n) координація та сприяння проведенню регулярних зборів, як всередині ЦЗР, так і ззовні з організаціями з питань протимінної діяльності та іншими зацікавленими особами;
- o) проведення поточних брифінгів для засобів масової інформації, відвідувачів та інших зацікавлених осіб;
- p) проведення розслідувань інцидентів, у тому числі забезпечення проведення будь-яких коригувальних або відновлювальних заходів, що можуть бути необхідні за результатами розслідування інциденту; і
- q) управління центром зв'язку ЦЗР, який має бути головною станцією управління для національної комунікаційної мережі протимінної діяльності.

До операційного відділу входить ряд підрозділів, кожен з яких створюється для управління певними операціями протимінної діяльності або для виконання функцій зв'язку, управління якістю (УЯ) або управління інформацією. Створення деяких із таких підрозділів (допомоги постраждалим, собак мінно-розшукової служби (СМРС), механічних операцій або знищення запасів) залежатиме від того, чи виконуються відповідні заходи в рамках програми протимінної діяльності.

Якщо спеціалізовані підрозділи, такі як підрозділи допомоги постраждалим, ІМН, СМРС, механічних операцій та знищення запасів, створюються у складі ЗЦР, ці підрозділи мають певні обов'язки стосовно їх спеціалізацій. Вони включають:

- г) виконання обов'язків ЦЗР, що стосуються їх спеціалізації та визначені в НСПМД;
- с) забезпечення навчання або участь у ньому; випробування та оцінка обладнання, акредитація, розподіл завдань, моніторинг, перевірка, оцінка або підтвердження, управління обладнанням та розслідування інцидентів;
- т) надання спеціалізованих консультацій Директору ЦЗР, Керівнику операційного відділу, організаціям з питань протимінної діяльності, іншим організаціям, що займаються протимінною діяльністю, та організаціям, що отримують підтримку з протимінної діяльності;
- у) координація заходів програми протимінної діяльності, що стосуються їх спеціалізацій; і
- в) допомога в розробці національного плану протимінної діяльності, НСПМД, внутрішніх процедур та будь-яких інших технічних публікацій, які створює ЦЗР.

D.4.1. Підрозділ ЗЯ/КЯ

Підрозділ ЗЯ/КЯ ЦЗР має бути створений у складі операційного відділу для координації функцій ЗЯ/КЯ програми протимінної діяльності та проектів протимінної діяльності в рамках програми, та управління цими функціями. Функції ЗЯ/КЯ включають акредитацію, у тому числі будь-які необхідні випробування та оцінку, та моніторинг (ЗЯ); а також інспекції після очищення території шляхом розмінування, підтвердження знищення запасів та оцінку ІМН (КЯ).

Примітка: Спеціалізовані підрозділи також надають допомогу з УЯ/КЯ щодо їх спеціалізації.

Функції УЯ/КЯ можуть виконуватися окремими організаціями, що мають акредитацію для виконання таких функцій, або елементами, що входять до складу самого ЦЗР. Це залежить від масштабу програми та наявних ресурсів. Якщо використовується окрема організація, бажано, щоб така організація виконувала усі зовнішні функції УЯ/КЯ.

Підрозділ УЯ/КЯ також може відповідати за створення НСПМД та управління ними під керівництвом операційного відділу, а також за проведення розслідувань інцидентів.

D.4.2. Підрозділ управління інформацією та ГІС

Підрозділ управління інформацією та ГІС відповідає за управління комп'ютерною системою, управління інформацією та ГІС (система IMSMA або подібна) та за отримання усіх звітів, що стосуються мін, та введення інформації до бази даних. У процесі введення даних підрозділ відповідає за підбір, оцінку, підтвердження та, у разі потреби, розповсюдження інформації.

Підрозділ управління інформацією та ГІС також відповідає за:

- a) взаємозв'язок із зовнішніми організаціями для отримання та надання інформації, що може допомогти визначити пріоритети у протимінній діяльності та іншій гуманітарній діяльності та діяльності з розвитку;
- b) інтеграція інформації щодо протимінної діяльності із іншою інформацією, що впливає на заходи протимінної діяльності, для забезпечення ефективного визначення пріоритетів та наявності достатніх обсягів інформації для планування;
- c) надання звітів, карт та іншої відповідної інформації, щоб допомогти із визначенням пріоритетності завдань;
- d) планування і допомога у підготовці робочих планів та планів окремих завдань та управлінні ними;
- e) узагальнення та підбір поточної інформації у консолідованих регулярних звітах для програми; і
- f) забезпечення наявності та ведення даних із розподілом за статтю та віком.

Дуже важливе значення має тісна координація між підрозділом управління інформацією та підрозділами планування та поточних операцій в управлінні інформацією та плануванні й управлінні операціями протимінної діяльності.

D.4.3. Допомога постраждалим

В залежності від вимог в межах програми протимінної діяльності у складі операційного відділу ЦЗР може бути створений підрозділ для моніторингу та координації дій організацій, що займаються наданням допомоги постраждалим від мін. Втім, у більшості випадків більш вірогідним є здійснення управління допомогою постраждалим зовнішніми організаціями, що надають допомогу не тільки постраждалим від нещасних випадків, пов'язаних із мінами, але й постраждалим в результаті інших інцидентів.

D.4.4. Зв'язок з громадою

Зв'язок з громадою відокремлений від ІМН, оскільки зв'язок є окремою функцією від інформування, хоча одні й ті ж організації можуть виконувати обидві функції. У ЦЗР може бути створений окремий підрозділ для управління функціями зв'язку або виконання цих функцій щодо операцій протимінної діяльності, хоча, у деяких випадках, організації з питань протимінної діяльності можуть виконувати власні функції зв'язку.

Обов'язком підрозділу зв'язку з громадою є здійснення зв'язку із громадами, зачепленими мінними проблемами, перед операціями протимінної діяльності, під час та після таких операцій. Сюди ж може відноситися зв'язок із громадами у наступних ситуаціях:

- a) під час будь-яких заходів з обстеження, що проводяться в рамках процесу загальної оцінки протимінної діяльності (ЗОПМД);
- b) зв'язок перед проведенням операцій протимінної діяльності з метою урахування потреб чоловіків, жінок і дітей при визначенні пріоритетів та плануванні протимінної діяльності;
- c) в рамках підготовки ділянки розмінування, щоб громадам, зачепленим мінними проблемами, було відомо про масштаб очікуваних операцій з розмінування, будь-які небезпеки, пов'язані з роботою, системи попередження, що будуть використовуватися, будь-які порушення нормальної діяльності та поточні заходи зв'язку, що будуть проводитися;
- d) поточний зв'язок, поки тривають операції протимінної діяльності, для інформування громад про перебіг робіт, вирішення проблем та створення місця для обговорення;
- e) зв'язок у випадках виявлення мін або ВЗВ, у тому числі боєприпасів, що не вибухнули, представниками громадськості;
- f) зв'язок в рамках передачі завдань;
- g) зв'язок в рамках перевірки після очищення/розмінування; і
- h) будь-який інший поточний зв'язок для задоволення потреб громад, зачеплених мінними проблемами, та ЦЗР.

В залежності від вимог ЦЗР функція зв'язку з громадою може бути включена до функцій підрозділу ІМН, однак функції, що мають виконуватися, (зазначені вище) мають залишатися незмінними.

D.4.5. Інформування про мінну небезпеку (ІМН)

Підрозділ ІМН має бути створений під контролем операційного відділу для управління і координації діяльності організацій з ІМН, що працюють у програмі. Заходи з ІМН та розмінування мають бути тісно пов'язані, щоб забезпечити наявність інформації від цих заходів для визначення пріоритетів та планування майбутніх завдань.

D.4.6. Планування і поточні операції

Ці два підрозділи відповідають за планування, координацію та управління усіма операціями з розмінування (і, у разі необхідності, знищення запасів) під контролем операційного відділу і у взаємодії зі спеціалізованими підрозділами ЦЗР. Функції розподіляються між плануванням майбутніх операцій і поточними операціями, однак вони є дуже тісно пов'язаними, і, в залежності від наявних ресурсів ЦЗР, можуть виконуватися одним підрозділом.

До звичайних обов'язків відносяться:

- a) планування. Підготовка робочих планів протимінної діяльності, планування окремих завдань, розподіл завдань з розмінування, координація спеціалізованої підтримки завдань та контроль виконання робочих планів. Підрозділ планування може також контролювати компонент технічних обстежень програми; і
- b) поточні операції. Контроль поточних операцій з розмінування, управління передачами між організаціями з питань протимінної діяльності, поточна координація спеціалізованої підтримки, моніторинг виконання завдань, управління змінами у завданнях, передача завдань (якщо мова йде про завдання з очищення районів), управління завданнями з екстреного реагування та управління оперативною звітністю щодо завдань.

Ці обов'язки виконуються під керівництвом операційного відділу та у тісній співпраці із підрозділами управління інформацією та зв'язку з громадого.

D.4.7. Підрозділи собак мінно-розшукової служби (СМРС), механічних операцій і знищення запасів

В залежності від вимог програми протимінної діяльності, спеціалізовані підрозділи собак мінно-розшукової служби (СМРС), механічних операцій і знищення запасів можуть бути створені у складі операційного відділу для управління і координації цих заходів в рамках програми.

D.4.8. Центр зв'язку

Центр зв'язку може бути створений у ЦЗР у якості головної станції управління для національної комунікаційної мережі протимінної діяльності. Національна мережа повинна мати лінії зв'язку з будь-якими регіональними штабами, створеними ЦЗР, та зі штабами усіх організацій з питань протимінної діяльності. Національна мережа також повинна забезпечувати внутрішні комунікації ЦЗР та будь-яких організацій, що безпосередньо працюють із ЦЗР, наприклад організацій з ЗЯ/КЯ. Можуть використовуватися різноманітні засоби зв'язку.

D.5. Допоміжні служби

Підрозділ допоміжних служб охоплює функції логістики, управління персоналом та адміністративними питаннями. В залежності від розміру ЦЗР та його потреб у підтримці, для контролю різних функцій можуть бути створені окремі підрозділи, або один для управління ними всіма. Підрозділи допоміжних служб також можуть контролювати фінансовий підрозділ, який здійснює будь-яке необхідне управління фінансами для програми.

D.5.1. Підрозділ логістики

Цей підрозділ відповідає за закупівлю, зберігання, облік та технічне обслуговування обладнання та матеріалів для забезпечення операцій ЦЗР, у тому числі транспортних засобів, комп'ютерного та технічного обладнання. Цей підрозділ також повинен відповідати за контроль і обслуговування матеріально-технічної бази, що контролюється або використовується ЦЗР, яка може включати офісні приміщення (національні та регіональні), навчально-тренувальні комплекси, приміщення для зберігання вибухових речовин, полігони для знешкодження вибухонебезпечних предметів та випробувальні полігони.

Якщо ЦЗР безпосередньо контролює власні операції протимінної діяльності, тоді підрозділ логістики відповідає за закупівлю обладнання, пов'язаного з протимінною діяльністю, для цих операцій. Це може включати розробку спеціальних процедур для закупівлі обладнання, пов'язаного з протимінною діяльністю, згідно зі стандартами серії 03.10 – 03.40 МСПМД (IMAS).

D.5.2. Управління персоналом/адміністративними питаннями

Цей підрозділ відповідає за поточне управління персоналом і адміністративними питаннями для забезпечення діяльності ЦЗР. Сюди відноситься підбір кадрів, укладення трудових договорів, адміністрування заробітної плати та компенсацій, відпусток, відряджень, соціального забезпечення, охорони здоров'я, послуги розмноження документів та оформлення. Якщо жодні процедури управління персоналом переважної сили не застосовуються, від цього підрозділу може вимагатися розробка процедур для управління персоналом.

Примітка: Підбір персоналу повинен здійснюватися неупереджено та з урахуванням гендерної проблематики, і повинні застосовуватися обґрунтовані правила підбору і найму персоналу, що, крім іншого, забезпечують можливість оформлення відпустки по догляду за дитиною як для жінок, так і для чоловіків, сприяють культурній різноманітності серед персоналу та передбачають прозору систему оплати праці та просування по службі.

D.5.3. Фінансовий підрозділ

Цей підрозділ відповідає за поточне управління фінансами, виділеними на програму протимінної діяльності, у той час як за загальне управління бюджетом програми відповідає Директор ЦЗР. Фінансовий підрозділ відповідає за: поточні платежі (заробітна плата, орендні платежі, комунальні послуги тощо), фінансову звітність, представлення поточної фінансової звітності та планування бюджету. Якщо жодні фінансові процедури переважної сили (наприклад, процедури ООН або національні фінансові процедури) не застосовуються, від цього підрозділу може вимагатися розробка процедур для управління фінансами.

D.5.4. Інші допоміжні функції

Підрозділ допоміжних служб може забезпечувати управління водіями або перекладачами, які забезпечують діяльність ЦЗР, хоча управління перекладачами може також забезпечуватися підрозділом підтримки програми.

Реєстр поправок

Внесення поправок до МСПМД (IMAS)

Серія стандартів МСПМД (IMAS) підлягає офіційному перегляду на трирічній основі, проте це не виключає внесення поправок в межах цих трирічних періодів з причин операційної безпеки й ефективності або ж для редакційних цілей.

При внесенні поправок до цього МСПМД (IMAS) їм надається номер, вказується дата та наводиться загальна інформація про відповідну поправку (див. таблицю нижче). Поправка також буде вказана на титульній сторінці МСПМД шляхом її зазначення під датою видання і фразою «містить поправку номер(-и) і тощо».

Після завершення офіційного перегляду кожного МСПМД (IMAS) можуть випускатися нові видання. Поправки аж до самої дати нового видання будуть внесені до нового видання і таблиця реєстру поправок буде очищена. Після цього реєстрація поправок почнеться знову до того часу, поки не буде проведено новий перегляд.

Версіями МСПМД (IMAS) з найпізнішими поправками є версії, розміщені на веб-сайті МСПМД за адресою www.mineactionstandards.org.

Номер	Дата	Інформація про поправку
1	01 березня 2010 р.	<ol style="list-style-type: none">1. Оновлено визначення «НОПМД», додано визначення «ЦЗР».2. Оновлено адресу ЮНМАС.3. Видалено Додаток В і перейменовано Додаток С на В, D на С і Е на D.4. Незначні зміни по всьому тексту для забезпечення відповідності вимогам ККБ і Керівних принципів з гендерних питань.
2	01 серпня 2012 р.	<ol style="list-style-type: none">1. Назви організацій переглянуті і виправлені (Управління ООН з питань роззброєння).2. Переглянуто щодо впливу розвитку МТКБ.3. Незначні типографські поправки.
3	01 червня 2013 р.	<ol style="list-style-type: none">1. Переглянуто щодо впливу МСПМД (IMAS) щодо вивільнення земель2. Номер поправки включений до заголовка і колонтитулу.3. Оновлено посилання.4. Видалено посилання на попередній стандарт МСПМД (IMAS) 08.10 Загальна оцінка протимінної діяльності у пункті 4.3 і Додатку А.